

18.1.2016

Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin tarkistamiseksi vuodesta 2017 lähtien

A) KOULUTUSOSION UUDISTAMINEN

1 Työryhmä ehdottaa koulutuksen rahoitusosuudeksi 79 % kokonaisrahoituksesta

Pidättekö ehdotettua koulutusosion painoarvoa tarkoituksenmukaisena?

Ammattikorkeakoulujen tärkein tehtävä on kouluttaa osaajia ja yrittäjiä työ- ja elinkeinoelämään. Koulutusosion suuri painoarvo on Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n mielestä perusteltu.

2 Työryhmä ehdottaa, että suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen osuus rahoitusmallissa olisi jatkossa 40 % kokonaisrahoituksesta. Rahoituksen laskennassa luovuttaisii ammattikorkeakoulututkintojen laskentaan sisällyneistä alakohtaisista aiempaan kustannustiedonkeruuseen pohjautuvista kertoimista sekä tutkintojen kestoon perustuvista kertoimista.

Pidättekö työryhmän ehdotusta ammattikorkeakoulututkintojen osuudeksi sekä kertomien poistosta tarkoituksenmukaisena?

Työryhmän esitys on kannatettava, mikäli pystytään takaamaan koulutuksen tarjonta työ- ja elinkeinoelämän osaamistarpeisiin. Tarjonta ei saa vääristyä siten, että halvemmin kustannuksin toteutettua koulutusta suositaan kalliimman kustannuksella. Ohjaavalla ministeriöllä on suuri vastuu kehittää yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän sekä muiden sidosryhmien kanssa ennakointi- ja koulutuksen mitoituksen ohjausmalli siten, ettei vääristymää pääse syntymään. Myös ammattikorkeakoulujen oma vastuu korostuu mm. tarpeellisten laboratorio- ja muun oppimisympäristöjen kehittämisessä tukemaan jatkuvasti vaativampiin osaamistarpeisiin vastaamista.

3 Työryhmä ehdottaa, että ammattikorkeakoulututkintojen käsittelyssä mallissa otetaan käyttöön ns. tutkintoleikkuri, joka tarkoittaa sitä, että opetus- ja kulttuuriministeriön sekä korkeakoulujen välisissä neuvotteluissa sovittu tavoitteen ylimenevien tutkintojen perusteella ei myönnetä rahoitusta. Tutkintoleikkurit käsiteltäisiin samalla ISCED-luokitteluun perustuvalla luokittelulla millä tavoitteet neuvotteluissa sovitaan. Ehdotetut alaryhmittely olisivat seuraavat:

- 01 kasvatusalat, 021 taiteet sekä 03 yhteiskuntatieteet
- 022 humanistiset alat, 091 lääketieteet sekä 092 terveys- ja hyvinvointialat
- 04 liiketalous, hallinto ja oikeustieteet sekä 10 palvelualat
- 05 luonnontieteet, 06 tietojenkäsittely ja tietoliikenne, 07 tekniikan alat
- 08 maatalous- ja metsätieteelliset alat

Osaaminen ja kasvu
Marita Aho ja Jari Konttinen

18.1.2016

Pidättekö ehdotettua tutkintoleikkurin käsittelymekanismia tarkoituksenmukaisena?

EK:n mielestä ISCED -luokitteluun perustuva tutkintoleikkuri on perusteltua ottaa käyttöön sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa. EK pitää erittäin tärkeänä, että OKM selventää millä perustein tutkintotavoitteet määräytyvät siten, että ne vastaavat työ- ja elinkeinoelämän ja koko yhteiskunnan koulutustarvetta. EK pitää erittäin tärkeänä, että OKM selventää millä perustein tutkintotavoitteet määräytyvät joustavasti myös sopimuskauden aikana siten, että ne vastaavat työ- ja elinkeinoelämän ja koko yhteiskunnan koulutustarvetta ml. työvoimapuolasta johtuvat äkilliset tarpeet. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmasta luovuttaessa on tilalle luotava uskottava ennakointijärjestelmä, jossa työ- ja elinkeinoelämällä on oma aktiivinen rooli.

EK:n mielestä olisi vielä pohdittava onko perusteltua huomioida maksullinen kansainvälisille opiskelijoille suunnattu tutkintokoulutus leikkurissa vai olisiko sen selkeämpää olla oma erillinen kokonaisuus.

4 Työryhmä ehdottaa vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden osuudeksi rahoitusmallissa 23 %. Rahoitustekijän laskentaan ehdotetaan tarkennuksia. Tarkennuksilla huomioitaisiin keväällä opintonsa aloittaneiden ensimmäisen lukukauden opinnot sekä lukuvuoden aikana valmistuneiden opinnot. Lisäksi laskentaan ehdotetaan lisättäväksi mekanismeja, jolla huomioitaisiin edellisen lukuvuoden aikana 55 opintopistettä ylittävät suoritukset seuraavina vuosina sekä tarkennettaisiin opintopisteiden kirjauskäytäntöjä.

Pidättekö ehdotettua vähintään 55 op suorittaneiden rahoitusosuutta mallissa sopivana? Pidättekö tarkistettua tekijän laskentamekanismia tarkoituksenmukaisena?

Nykyisessä rahoitusmallissa 55 opintopisteen painoarvo on 24. EK pitää tätä laskentakriteeriä erittäin tärkeänä opintojen edistymiseen kannalta, opintoaikamme ovat edelleen kansainvälisesti katsoen liian pitkät. Ehdotettu muutos on niin pieni, ettei se kuitenkaan vaaranna kriteerin merkittävyyttä. EK kannattaa laskentamekanismin muuttamista kuvaamaan entistä paremmin opiskelukäytäntöjä kalenterivuoden aikana.

5 Työryhmä ehdottaa muutoksia avoimen ammattikorkeakoulu-opetuksen, maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen sekä erillisten opintojen rahoitustekijään. Rahoitustekijän osuudeksi ehdotetaan 5 % kokonaisrahoituksesta (aiemmin 4 %). Tekijään lisättäisiin nykyisten mittarien rinnalle yhteistyösopimukseen perustuvat opintopistesuoritukset sekä erikoistumiskoulutusten opintopisteet. Erikoistumiskoulutuksiin käytettävissä oleva valtion rahoitus lisättäisiin rahoitusmallilla jaettavaan ammattikorkeakoulujen kehukseen.

Pidättekö ehdotettua tekijän rahoitusosuutta mallissa sopivana? Pidättekö yhteistyösopimukseen perustuvien opintojen ja erikoistumiskoulutuksissa suoritettujen opintojen lisäämistä tekijään tarkoituksenmukaisena?

On erittäin kannatettavaa, että rahoitusmalli kannustaisi ammattikorkeakouluja yhteistyöhön ja yhteistutkintoihin. Tässä tulee lukea hyväksi myös yliopistojen kanssa yhteistyössä tehdyt opinnot.

Osaaminen ja kasvu
Marita Aho ja Jari Konttinen

18.1.2016

EK:lla on ollut varauksia erikoistumiskoulutuksia kohtaan. Erikoistumiskoulutusten tultua voimaan ei ole ollut täysin selvää, mikä niiden työelämätarve on ja miten ne asemoituvat esimerkiksi ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen tai markkinaehtoisien, esimerkiksi MBA -täydennyskoulutuksen kanssa. Avoimen korkeakouluopetuksen ja muun korkeakouluopetuksen rajapinta näyttäisi olevan hämärtyneessä siten, että avointa opetusta käytetään entistä enemmän opiskelijarekrytointiin. Voidaan kysyä, onko perusteltua että korkeakoulut saavat samasta koulutuksesta ”pisteet” kahta kautta, ensin avoimen opetuksen sisältyessä malliin ja sitten opintopistekertymän kautta. ”Vapautuva” painoarvo rahoitusmallissa olisi perusteltua siirtää kasvattamaan ensin työllisyyskriteerin painoarvoa.

6 Työryhmä ehdottaa ulkomaalaisten suorittamien ammattikorkeakoulututkintojen erillisen tekijän poistamista rahoitusmallista, jolloin ulkomaalaisten suorittamat tutkinnot ja muut suoritukset huomioitaisiin rahoitusmallissa samoin, kuin muidenkin opiskelijoiden suoritukset riippumatta koulutuksen rahoituslähteestä. Vapautuva rahoitusosuus siirrettäisiin valmistuneiden työllisten tekijään, jonka osuudeksi tulisi 4 %.

Pidättekö ehdotettua ulkomaalaisten suorittamien ammattikorkeakoulututkintojen poistamista rahoitustekijöistä ja ulkomaalaisten suorittamien tutkintojen käsittelyä samoin perustein kuin kotimaistenkin tarkoituksenmukaisena? Pidättekö työllisten rahoitustekijän vahvistamista tarkoituksenmukaisena?

Korkeakoulujen muille kuin EU- ja ETA-alueen opiskelijoille suunnattu vieraskielinen koulutus muuttuu maksulliseksi, josta syystä muutos rahoitusmallissa on perusteltu. Työllisten rahoitustekijän painoarvoa on tärkeä nostaa, mutta se jää edelleen liian pieneksi. Työllisten painoarvo pitäisi olla vähintään 6 %.

7 Työryhmä ehdottaa, että opiskelijapalautekyselyä koskevassa rahoitustekijässä siirrytään käyttämään uudistetusta opiskelijapalautekysely AVOP:sta saatavaa tietopohjaa. Rahoitustekijä laskettaisiin siten, että kunkin vastaajan vastauspisteet lasketaan yhteen kyselyn asteikon 1-7 mukaisesti ja ammattikorkeakoulun rahoitusosuus muodostuu vastaajien yhteenlasketuista pisteistä asteikolla. Työryhmän ehdottamat rahoitukseen vaikuttavat kysymykset kattavat monipuolisesti opiskelijan koko opintoajan opintojen sisältöihin, opintojen suunnitteluun ja organisointiin sekä työelämäyhteyteen ja harjoitteluun liittyviä tekijöitä.

Pidättekö työryhmän ehdotusta opiskelijapalautteen käsittelyksi rahoitusmallissa sekä rahoitukseen vaikuttaviksi valittuja kysymyksiä tarkoituksenmukaisina?

Laskentatapa kannustaa osaltaan kriittiseltä massaltaan riittävän kokoisten osaamisen tihentymien luomiseen ja on siksi perusteltu.

8 Työryhmä esittää, että kansainvälisen opiskelijavaihdon rahoitustekijä laskettaisiin jatkossa ammattikorkeakoulun kansainväliseen opiskelijavaihtoon saapuneiden ja opiskelijavaihtoon läheneiden tutkinto-opiskelijoiden lukumäärän sijaan em. vaihdoissa sekä kansainvälisessä ulkomailla suoritettussa harjoittelussa suoritettujen opintopisteiden yhteismäärästä. Rahoitustekijän osuus olisi 2 %.

Pidättekö työryhmän ehdotusta kansainvälisen opiskelijavaihdon käsittelyksi tarkoituksenmukaisena?

Osaaminen ja kasvu
Marita Aho ja Jari Konttinen

18.1.2016

Opintopistekertymä on erittäin hyvä mittari opiskelijavaihtoon. Se kannustaa kehittämään korkeakoulujen kansainvälistä yhteistyötä siten, että se edistää opintojen etenemistä ja tavoitteajassa valmistumista.

9 Muuta kommentoitavaa koulutusosion kokonaisuudesta tai rahoituskriteereistä?

B) TUTKIMUS-, KEHITTÄMIS- JA INNOVAATIOTOIMINNAN OSION UUDISTAMINEN

10 Työryhmä esittää muutoksia kansainvälisen henkilöstöliikkuvuuden laskentaan. Rahoituksen laskennassa henkilöstöliikkuvuus pisteytettäisiin jatkossa nykyisen liikkuvuusjaksojen lukumäärän sijaan jakson keston mukaisesti piste päivästä -periaatteella. Indikaattorin laskenta muutettaisiin siten, että siihen sisällytetään kaikki yli yhden vuorokauden liikkuvuusjaksot (Suomesta ja Suomeen) entisen viiden vuorokauden rajan sijaan.

Pidättekö työryhmän ehdotusta henkilöstöliikkuvuuden käsittelyksi rahoitusmallissa tarkoituksenmukaisena?

Kovin lyhyiden liikkuvuusjaksojen huomioiminen herättää epäilyjä, saadaanko laskentatavalla riittävä hyötysuhde jaksojen seurantaan liittyvään työhön verrattuna. Henkilöliikkuvuuden sijasta olisi seurattava esimerkiksi opintopisteitä, mitkä kertyvät opiskelijoille kaksois- ja yhteistutkinnoissa ulkomaalaisten korkeakoulujen kanssa. Tämä kuvastaa myös henkilöstön panosta kansainväliseen yhteistyöhön ammattikorkeakoulujen ydintoiminnassa.

11 Muuta kommentoitavaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan kokonaisuudesta tai rahoituskriteereistä?

C) MUUT KOULUTUS-, TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISPOLITIIKAN TAVOITTEET

12 Työryhmä esittää, että Muiden koulutus, tutkimus- ja kehittämisspolitiikan perusteella jaettava rahoitusosuus on 6 % perusrahoituksesta. Tästä rahoituksesta ammattikorkeakoulujen strategisen rahoituksen osuus on 5 % ja alakohtaisen rahoituksen osuus 1 %. Strategisen rahoituksen osalta työryhmä ehdottaa, että strategisen rahoituksen lähtökohtana on ammattikorkeakoulujen oma strategiatyö, jossa tulee ottaa huomioon valtakunnallisen korkeakoulupolitiikan tavoitteet. Strategiaperusteisesta rahoitusosuudesta sovitaan opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulujen välillä. Strategiarahoituksesta jätetään osa jakamatta sopimusneuvotteluissa, millä tuetaan ammattikorkeakouluja esimerkiksi rakenteellisen kehittämisen ratkaisuihin tai koulutus- ja tutkimuspolitiikasta sopimuskaudella nousevien toimenpiteiden toteuttamisessa.

Pidättekö työryhmän ehdotusta koulutus-, tutkimus- ja kehittämisspolitiikan osuudeksi sekä jakautumiseksi tarkoituksenmukaisena? Pidättekö ehdotusta strategiarahoituksen määräytymisen perusteiksi tarkoituksenmukaisena?

Korkeakoululaitokseen kohdistuu suuria rakenteellisen kehittämisen paineita. EK:n mielestä on perusteltua, että perusrahoitusta myöntävällä ministeriöllä on työkalut vaikuttaa hallitusohjelmassakin mainittujen rakenteellisen kehittämisen tavoitteiden toteutumiseen. Samalla EK pitää ehdottoman tärkeänä, että ohjaustavoitteet sekä yliopisto-, että ammattikorkeakouluverkoston kuten myös tutkimuslaitosten kokoamiseksi elinvoimaisiksi osaamisen tihentymiksi ovat selkei-

Osaaminen ja kasvu

Marita Aho ja Jari Konttinen

18.1.2016

tä. Ne täytyy muodostaa yhdessä työ- ja elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kanssa samoin kuin tiekartta, millä tavoin tavoitekuva saavutetaan. Ohjausprosessin pitää olla läpinäkyvä myös sidosryhmille

13. Työryhmä ehdottaa, että nykyisistä tutkintojen laskentaan liittyvistä ala- ja kestokohtaisista kertoimista luovutaan. Alakohtaisuus huomioitaisiin osana muita koulutus-, tutkimus- ja kehittämiss politiikan tavoitteita. Rahoitus laskettaisiin vuosittain. Perusteena ovat koulutuksen harvinaisuus, poikkeuksellisen kalliit kustannukset sekä koulutuksen ylläpitämiseen nykymuodossaan liittyvä erityinen yhteiskuntapoliittinen vastuu.

Alakohtainen tekijä jaettaisiin seuraavien tutkintojen tutkintototeumien perusteella:

- Humanistisen alan amk-tutkinto ja vastaava yamk-tutkinto
 - Tulkki
 - Yhteisöpedagogi
- Kulttuurialan amk-tutkinto ja vastaava yamk-tutkinto
 - Kuvataiteilija
 - Konservattori
 - Musiikkipedagogi
 - Muusikko
 - Tanssinopettaja
- Merenkulun amk-tutkinto ja vastaava yamk-tutkinto
 - Merikapteeni
- Tekniikan alan amk-tutkinto ja vastaava yamk-tutkinto
 - Palo- ja pelastusala

Pidättekö työryhmän ehdotusta alakohtaisen tekijän laskemiseksi rahoitusmallissa tarkoituksenmukaisena?

EK toivoo ammattikorkeakoulujen ohjausmalliin jonkin tyyppistä ”takua” siitä, että koulutuksen tarjonta vastaa työ- ja elinkeinoelämän osaamistarpeisiin. Esimerkiksi tekniikan alalla on koulutustarpeita, jotka vaativat laboratorio- ja muita investointeja. Tarjonta ei saa vääristyä siten, että halvemmin kustannuksin toteutettua koulutusta suositaan kalliimman kustannuksella. Ohjaavalla ministeriöllä on suuri vastuu kehittää yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän sekä muiden sidosryhmien kanssa ennakointi- ja koulutuksen mitoituksen ohjausmalli siten, ettei vääristymää pääse syntymään. Myös ammattikorkeakoulujen oma vastuu korostuu mm. tarpeellisten laboratorio- ja muun oppimisympäristöjen kehittämisessä tukemaan jatkuvasti vaativampiin osaamistarpeisiin vastaamista.

D) RAHOITUSMALLIKOKONAISUUS

14 Työryhmä esittää siirtymäkautta rahoitusmallin vaikutusten voimaantuloon. Ehdotuksen mukaan laskettaessa vuosien 2017 ja 2018 rahoitusta yksittäisen ammattikorkeakoulun koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä alakohtaisen tekijän osuuksien mukainen laskennallinen rahoitus ei voi laskea enempää kuin - 3 % tai nousta enempää kuin 5 % edellisen vuoden vastaavan rahoituksen tasoon muutetusta määrästä.

Pidättekö työryhmän ehdotusta siirtymäkaudeksi tarkoituksenmukaisena?

Osaaminen ja kasvu
Marita Aho ja Jari Konttinen

18.1.2016

EK:n mielestä on ymmärrettävää, että yksittäisen ammattikorkeakoulun perusrahoitus ei voi muuttua suuntaan tai toiseen liian äkkinäisesti.

15 Raportin liitteessä 1 on esitetty työryhmän tekemiin ehdotuksiin liittyvät asetusehdotukset.

Onko teillä kommentoitavaa asetusehdotuksiin liittyen?

E) RAHOITUSMALLIN PIDEMMÄN TÄHTÄIMEN KEHITTÄMISEHDOTUKSET

16 Työryhmä ehdottaa pidemmän tähtäimen kehittämisehdotuksena laadullisen työllistymisen seurannan kehittämistä. Työryhmä ehdottaa, että ammattikorkeakoulut kehittävät uraseurantaan liittyvän tiedonkeruun kattavuutta siten, että valmistuneilta kerättävät työllistymiseen liittyvät, kaikki ammattikorkeakoulut kattavat tiedot ovat käytettävissä tätä seuraavalle vuodelle 2021 alkavalle sopimuskaudelle. Lisäksi työryhmä korostaa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden seurannan vaihtoehtojen selvittämisen ja arvioinnin tärkeyttä.

Pidättekö työryhmän pitkän tähtäimen ehdotusta tarkoituksenmukaisina?

EK kannattaa laadullisen työllistymisen mittarin kehittämistä osaksi rahoitusmallia, vaikkakin EK tiedostaa tietopohjan kehittämisen haasteellisuuden.

EK pitää ehdottoman tärkeänä, että korkeakoulujen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden seuranta kehitetään monipuolisesti jatkossa. Ammattikorkeakouluja pitää kannustaa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden parantamiseen lisäämällä TKI-toiminnan rahoitusmittariksi yhteistyöprojekteissa työ- ja elinkeinoelämän kanssa opiskelijoille kertyneet opintopisteet.

Mallissa on nyt opiskelijapalaute ja laadullisen työllistymisen palaute kysyttynä yliopistolta valmistuneelta itseltään tulee malliin todennäköisesti vuodesta 2021 alkaen. Korkeakoulujen suurin yhteiskunnallinen vaikuttavuus syntyy siitä, millaisia osaajia ne kouluttavat työ- ja elinkeinoelämään. Jos tietopohjan luominen työnantajapalautetta varten osoittautuu liian vaikeaksi, täytyy työelämärelevanssia painottaa huomattavasti nykyistä enemmän korkeakoulujen laadunarvioinnissa ja luoda siihen sitä kautta toimivat kannusteet.

EK:lla on ollut varauksia erikoistumiskoulutuksia kohtaan. Erikoistumiskoulutusten tultua voimaan ei ole ollut täysin selvää, mikä niiden työelämätarve on muilla kuin sosiaali- ja terveystoimen aloilla ja miten ne asemoituvat esimerkiksi ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen tai markkinaehtoisien, esimerkiksi MBA -täydennyskoulutuksen kanssa.

Avoimen korkeakouluopetuksen ja muun korkeakouluopetuksen rajapinta näyttäisi olevan hämärtyneessä siten, että avointa opetusta käytetään entistä enemmän opiskelijarekrytointiin. Voidaan kysyä, onko perusteltua että korkeakoulut saavat samasta koulutuksesta ”pisteet” kahta kautta, ensin avoimen opetuksen sisältyessä malliin ja sitten opintopistekertymän kautta.

”Vapautuva” painoarvo rahoitusmallissa olisi perusteltua siirtää kasvattamaan erityisesti työllisyyskriteerin painoarvoa. EK ehdottaakin työlliset -kriteerin painoarvon nostamista yliopistojen rahoitusmallissa 4 %:iin ja ammattikorkeakoulujen 6 %:iin.

Osaaminen ja kasvu
Marita Aho ja Jari Konttinen

18.1.2016

EK:n mielestä on aihetta myös selvittää, tukevatko alakohtaiset rahoitusosuudet jatkossa riittävästi mm. digitalisaation ja biotalouden myötä kasvavaa tarvetta tuottaa poikki- ja monialaista koulutusta, jossa yhdistyvät esimerkiksi tekniikka, liiketoimintaosaaminen ja luova, taiteellinen osaaminen. Esimerkiksi robotiikasta Suomeen työpaikkoja ja hyvinvointia tuova osaaminen kyseenalaistaa nykyiset koulutusalaasiilot. Tekniikan ja ”ihmistieteiden” kuten esimerkiksi psykologian osaamista pitää pystyä yhdistämään aivan uudella tavalla.

Myös kansainvälistymiseen pitää kehittää toimivampia mittareita. Henkilöliikkuvuuden sijasta olisi seurattava esimerkiksi opintopisteitä, mitkä kertyvät opiskelijoille kaksois- ja yhteistutkinnoissa ulkomaalaisten korkeakoulujen kanssa.

F) MUUTA LAUSUTTAVAA EHDOTUKSESTA RAHOITUSMALLIN TARKISTAMISEKSI